

Styrk voksnes vedholdenhed

Inspiration til lærere

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Indhold

SIDE 3

LEDER

Styrk voksnes vedholdenhed

SIDE 5

Det finder du i kataloget

SIDE 6

INTERVIEW

Vedholdenhed kan realisere drømme

SIDE 8

IDÉER

Sæt individuelle mål

SIDE 12

IDÉER

Brug evaluering og feedback

SIDE 16

IDÉER

Arbejd med undervisnings-differentiering

SIDE 19

INTERVIEW

Sådan synliggør Mette kursisters læring

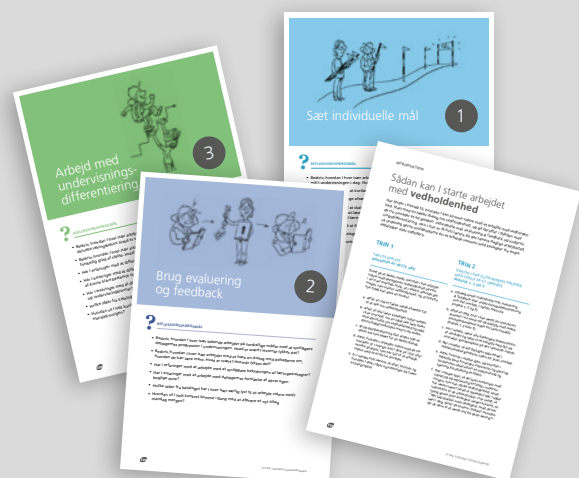
SIDE 22

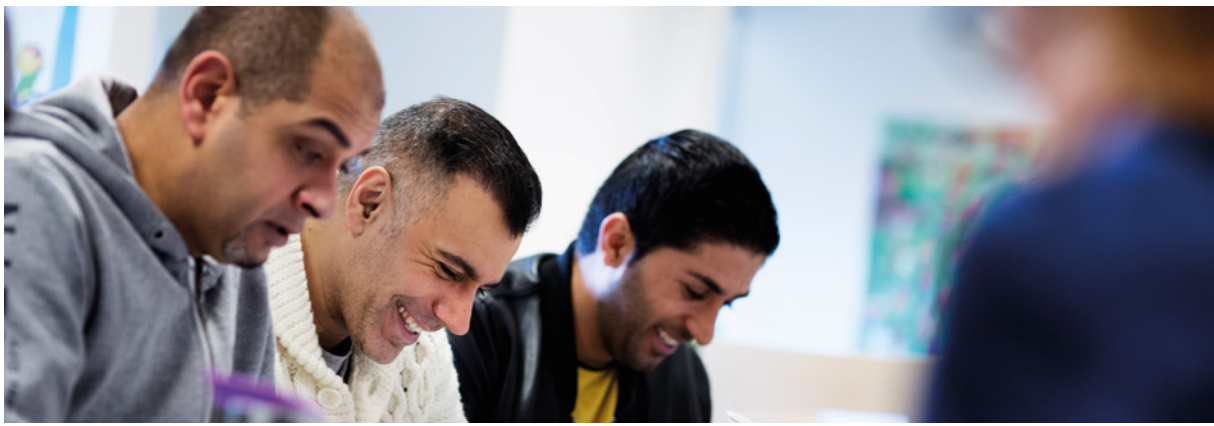
5 gode råd til hvordan I kommer i gang

SIDE 24

INDSTIK

Refleksionsspørgsmål

Styrk voksnes vedholdenhed

Stort behov for at løfte basale færdigheder

Over 500.000 voksne danskere har svært ved at læse, skrive og regne. Det er et væsentligt problem, bl.a. fordi det kan være en barriere for at deltage i mere uddannelse og dermed møde arbejdsmarkedets behov for kompetencer. Derfor er det vigtigt at få flere voksne i gang med undervisning, der styrker deres basale færdigheder.

At de voksne modtager undervisning, gør det dog ikke alene. Forskning peger på, at det tager tid for voksne at styrke deres basale færdigheder markant og ofte kræver mere end fx et forløb på Forberedende voksenundervisning (FVU).

Det har derfor stor betydning, at de voksne, der starter på undervisning, er vedholdende og fortsætter med at arbejde med deres færdigheder, til de når deres mål – det kan fx være at kunne læse beskeder på Forældre-Intra eller dokumentere sit arbejde.

Inspiration til dig, der er lærer

Med dette katalog ønsker Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) at inspirere dig, der underviser voksne med svage basale færdigheder, til at arbejde målrettet med vedholdenhed i din undervisning.

Som lærer kan du nemlig gøre en stor forskel for dine voksne deltagers vedholdenhed. For vedholdenhed er ikke noget, man har eller ikke har, men den kan udvikles og styrkes, viser forskning. Vedholdenhed påvirkes fx af de erfaringer, man har med læring. Mange voksne med svage basale færdigheder har lav tiltro til deres boglige evner, og det kan spænde ben for deres vedholdenhed. Men de voksnes vedholdenhed kan styrkes i en ny undervisningssammenhæng, fordi de her kan få nye positive erfaringer med dét at lære.

Selv om kataloget her primært er målrettet FVU-lærere og deres undervisning, håber vi, at det kan inspirere alle, der arbejder med undervisning af voksne.

Derfor skal du arbejde med vedholdenhed

Når du arbejder med at styrke dine deltagers vedholdenhed, kan det have en positiv virkning på deltagernes læring og fremmøde i din undervisning og mindske frafaldet. Arbejdet med vedholdenhed giver altså gevinst på kort sigt for både dig og dine deltagere. Samtidig giver det deltagerne stærkere forudsætninger for at arbejde videre mod deres mål, når din undervisning slutter.

Byg videre på det, du allerede gør

Dette inspirationskatalog bygger videre på din viden om voksenpædagogik og dit fags didaktik, som er et solidt fundament for at styrke vedholdenhed.

Kataloget giver dig viden om, hvad du kan arbejde med for at styrke vedholdenhed, og det giver dig helt konkrete idéer til, hvordan du kan gøre i din undervisning. Du kan bl.a. styrke deltagernes vedholdenhed ved at gå i dialog om deres mål og læringsbehov, synliggøre og understøtte progression og ved at arbejde dynamisk med balancen mellem udfordring og støtte.

Sådan kommer du i gang

Forskning viser, at det er nemmest at udvikle sin praksis sammen med andre.

Vi håber derfor, at du og dine kollegaer sammen vil undersøge, hvordan I kan styrke deltagernes vedholdenhed. Bagerst i kataloget finder du fem gode råd til processen.

To gode indspark er, at du starter med at tage fat i en enkelt idé, og at du giver dig tid til at prøve dig frem til du har fundet en form på idéen, som giver et udbytte for dig og dine deltagere. Så når du læser de næste sider, vil vi opfordre til, at du overvejer, hvilken idé der giver mest mening i din praksis, og starter der.

God læselyst!

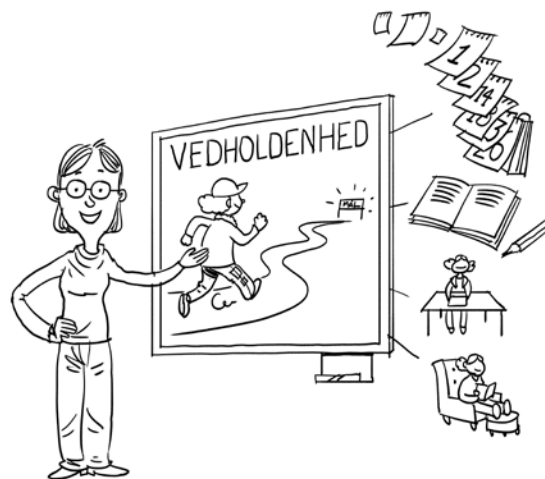

Hvad er vedholdenhed?

Vedholdende voksne arbejder med at styrke deres færdigheder, til de har nået deres læringsmål. De deltager i undervisning, så længe de kan. Når de ikke kan deltage i undervisning, arbejder de stadig med at styrke deres færdigheder. De vender tilbage til undervisning, når deres livssituation tillader det.

Bearbejdet efter Comings 2007

Det finder du i kataloget

Kataloget er bygget op om tre områder, som du som lærer kan arbejde fokuseret med i undervisningen for at styrke deltagerens vedholdenhed:

- 1: Sæt individuelle mål**
- 2: Brug evaluering og feedback**
- 3: Arbejd med undervisningsdifferentiering**

I kataloget finder du viden om, hvorfor det styrker vedholdenhed at arbejde med de tre områder. Du finder også idéer til, hvordan du konkret kan arbejde med de tre områder i din undervisning.

For overskuelighedens skyld er de tre områder præsenteret hver for sig, men de hænger også sammen. Fx vil du, når du arbejder med evaluering og feedback, få større kendskab til deltagerens individuelle mål og faglige niveau. Den indsigt kan du bruge til at differentiere opgaver, arbejdsformer og udfordringer efter deltagerens interesser og behov.

Der er idéer, som kan bruges på FVU-Start, FVU-Læsning og FVU-Matematik, og tanken er, at du kan tilpasse idéerne til lige netop din undervisning og dine kursister.

Der er mange andre mulige veje til at styrke deltagerens vedholdenhed end de idéer, vi præsenterer her i kataloget. Hvis du selv vil udvikle andre metoder, kan du i EVA's litteraturstudie om vedholdenhed (se boks) få en mere dybdegående viden om, hvad du skal være opmærksom på.

På næste side kan du læse et interview med Martin Hauerberg Olsen, der underviser kommende FVU-læselærere på UCC i København. I interviewet fortæller han bl.a., hvorfor det er vigtigt, at FVU-lærere arbejder med vedholdenhed, også selvom det kan virke uoverskueligt i en travl hverdag.

Sidst i kataloget kan du læse om et materiale, som FVU-lærer Mette Faber fra VUC Lyngby har udviklet til at synliggøre undervisningens mål og deltagerens progression.

Som indstik til kataloget finder du fire ark med refleksionsspørgsmål. De er tænkt som inspiration til dig og dine kolleger, der ønsker at samarbejde om at styrke deltagerens vedholdenhed.

SÅDAN HAR VI GJORT

EVA udgav i 2016 et litteraturstudie om forskning om voksnes vedholdenhed i forbindelse med tilegnelsen af basale færdigheder.

Denne viden har vi omsat på workshops om vedholdenhed, hvor 20 engagerede FVU-lærere sammen har skabt grundlaget for dette katalogs idéer til, hvordan du kan arbejde med vedholdenhed.

Selve kataloget er udarbejdet med sparring fra FVU-lærere og to eksperter: adjunkt Martin Hauerberg Olsen, der underviser på FVU-læselæreruddannelsen på UCC, og lektor Kristina Mariager-Anderson fra Aarhus Universitet, der forsker i udvikling af læreres praksis.

Litteraturstudiet 'Vedholdenhed hos voksne med svage basale færdigheder' kan downloades på www.eva.dk/vedholdenhed

Vedholdenhed kan realisere drømme

Hvorfor skal du som lærer bruge tid på at arbejde med vedholdenhed – og hvad er gevinsten egentlig ved at arbejde mere med individuelle mål? EVA har spurgt adjunkt Martin Hauerberg Olsen fra UCC, der er underviser på uddannelsen til FVU-læselærer og tilknyttet EVA's projekt om vedholdenhed som ekspert.

INTERVIEW MED
ADJUNKT MARTIN
HAUERBERG OLSEN

” Det er vigtigt at tænke arbejdet med vedholdenhed som en legitim del af undervisningen. Det er ikke noget, der kun går forud for undervisningen, eller som tager tid fra arbejdet med de faglige mål”.

Hvorfor skal lærerne bruge tid på at arbejde med vedholdenhed?

”Lærerne skal arbejde med vedholdenhed, fordi det styrker deltageres mulighed for at bruge det, de lærer i en FVU-kontekst, i andre sammenhænge. EVA’s litteraturstudie om vedholdenhed peger på vigtigheden af, at man som lærer har fokus på at evaluere processen og ikke kun har fokus på resultatet.

Det er vigtigt at tænke arbejdet med vedholdenhed som en legitim del af undervisningen. Det er ikke noget, der kun går forud for undervisningen, eller som tager tid fra arbejdet med de faglige mål”.

Hvad får lærerne ud af at arbejde med deltageres vedholdenhed?

”Meget tyder på, at hvis du som lærer arbejder med vedholdenhed, så får deltagerne både et større fremmøde og arbejder mere aktivt med færdighederne fra undervisningsgang til undervisningsgang. Det er også min egen erfaring som underviser på voksenuddannelse.

Som lærer drømmer du om at plante nogle frø, som deltagerne arbejder videre med derhjemme, og som du så efterfølgende samler op på i undervisningen. Det er lettere at realisere det drømmescenarie, når du løbende er opmærksom på at arbejde med at styrke vedholdenhed”.

Hvilke fordele er der ved at arbejde med individuelle målsætninger?

”Undervisningen bliver mere vedkommende og virker ikke så abstrakt. Det kan være med til at sikre koblingen til de funktionelle mål, som folk ønsker at indfri ved at gå på FVU.

Hvis deltagerens mål fx er at avancere på sin arbejdsplads, så er det vigtigt at snakke om, hvad det kræver. Det kræver måske, at man skal kunne skrive mails, som er passende i konteksten, eller læse hurtigere. Hvis du skal være god til at læse hurtigt, så skal du

være sikker i din afkodning og være god til at skabe sammenhæng i den tekst, du læser.

Og voila: så har du pludselig nedbrudt et langsigtet mål om en anden funktion på arbejdspladsen til konkrete FVU-mål, der handler om sikker afkodning og om at kunne skabe sammenhæng internt i teksten”.

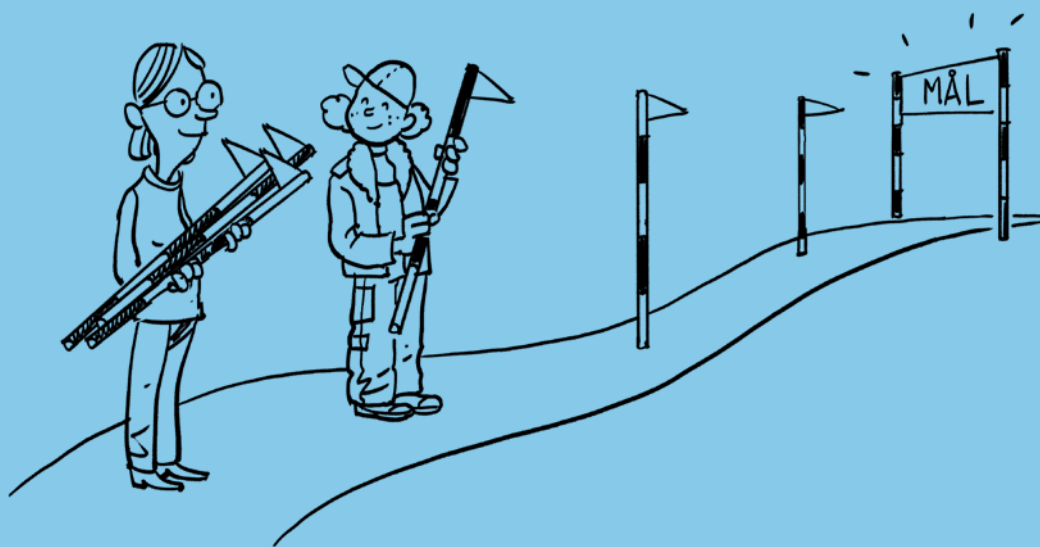
Hvor skal man starte som lærer? Er der noget, der er særlig vigtigt at arbejde med?

”Hav fokus på hele tiden at tage temperaturen på undervisningen, og undersøg, om deltagerne kan se en sammenhæng mellem målene for undervisningen og indholdet. Du skal hele tiden forklare, hvorfor du underviser, som du gør. Hvad skal det bidrage med? Og hvordan hjælper det deltagerne med at nå deres mål? Hvis de ikke kan se meningen med det, så må du op til tavlen og demonstrere det igen.

Bring dig selv i spil som rollemodel, og vis, hvordan strategierne kan bruges som en nøgle til at lukke teksten op eller nedbryde ord i mindre dele, der er lettere at forstå.

Når du tager deltagerne med på opdagelse i deres læring, støtter du dem i at få en større bevidsthed om velfungerende læringsstrategier, og den viden kan de også bruge uden for undervisningsrummet. Det handler om, at deltagerne skal kunne se en sammenhæng mellem det, de gør, og det resultat, de får. Med andre ord, så er det din opgave som lærer at give deltagerne nye gode strategier til at lære at lære.

Når det bliver synligt for de voksne, at deres indsats giver dem succes, så bliver de også motiverede til at være mere vedholdende. Der er vel intet så motiverende som at lykkes”.

Sæt individuelle mål

1

Du kan styrke deltageres vedholdenhed ved at synliggøre deres individuelle mål og delmål. Tydelige mål styrker deltageres tro på, at det er indsatsen værd at deltage i undervisningen.

Sæt ord på det langsigtede mål

Når deltagerne arbejder for at nå deres egne individuelle mål og ikke blot de generelt formulerede læringsmål for undervisningen, får de større lyst til at lære nyt og tydeligere forventninger til, hvad de får ud af at investere resurser i at lære. Når du styrker deltageres bevidsthed om deres mål og gennem differentiering relaterer undervisningen til den enkeltes mål, kan det føre til, at de yder en større indsats i undervisningen.

Brug derfor gerne tid på, at deltagerne formulerer deres langsigtede personlige mål med FVU, fx "jeg vil gerne starte på en erhvervsuddannelse" eller "jeg vil gerne kunne hjælpe mit barn med lektierne".

Vejled deltagerne i, hvad det kræver at nå målet, og italesæt betydningen af vedholdenhed direkte. Samtidig er det vigtigt, at du møder deltagerne med tiltro til, at de kan nå deres mål.

Opstil delmål

Med afsæt i det langsigtede mål kan du hjælpe deltagerne til at formulere realiserbare og konkrete delmål: mål, som kan nås snart, mål, som kan nås ved at være med i undervisningsforløbet, og mål, som rækker ud over undervisningsforløbet.

Delmålene udspringer af det langsigtede mål og kan være mål for faglig progression eller personlige mål for, hvad den enkelte vil bruge de styrkede færdigheder til.

Støt deltagerne i at formulere nye delmål, i takt med at de når tidligere delmål eller de langsigtede mål ændrer sig.

”Du skal arbejde med delmål, som er inden for rækkevidde, fordi det øger deltageres motivation. Når deltagerne når deres mål, får de mere tillid til den strategi, de har anvendt. Og så er de mere tilbøjelige til at bruge tid på at øve sig og gribe ud efter en strategi eller en teknik uden for undervisningen”.

Martin Hauerberg Olsen, adjunkt på UCC

Brug positive rollemodeller

Du kan styrke deltageres tro på, at de kan nå deres mål, ved at fortælle om tidligere deltagers delmål og vej til at realisere en større ambition. Eller endnu bedre: Inviter tidligere deltagere til at fortælle, hvordan de gennem FVU nåede deres langsigtede mål.

Idéer til at arbejde med individuelle mål

Giv eksempler på hverdagsmål

For nogle er det svært på forhånd at vide, hvad FVU kan bidrage til. Du kan hjælpe deltagerne på vej ved at give konkrete eksempler på hverdagsmål. Det kan fx være at have nogenlunde overblik over, hvor meget der skal betales ved kassen, eller at kunne læse sin elregning.

Konkrete og opnåelige hverdagsmål styrker deltageres tro på, at indsatsen nytter, og øger deres lyst til at arbejde med de faglige mål, som er relevante trin på vejen.

SÅDAN KAN DU GØRE

Inspirer deltagerne gennem en dialog om, hvornår de har brug for at læse, skrive eller bruge matematik i hverdagen.

Suppler gerne med eksempler på mål med visuelle illustrationer af situationer fra hverdagen.

Fortæl eventuelt om tidligere deltagers funktionelle hverdagsmål og mål på længere sigt.

”Jeg starter med at spørge om, hvad deltagerne læser og skriver i hverdagen. Så er der nogle, der siger ”Jeg læser ikke noget”. Så svarer jeg fx: ”Når jeg siger læse, så tænker jeg også på fx reklamer”. Det hjælper samtalen om, hvad de læser og skriver i hverdagen, i gang. Og så bliver det lettere for mig at spørge om, hvad de synes er svært”.

FVU-lærer

Lad deltagerne præsentere deres mål

Du kan få deltagerne til at udfolde og konkretisere deres individuelle mål med FVU-forløbet ved at lade hver enkelt fortælle om sig selv og sine mål i starten af forløbet.

Deltagerpræsentationer bidrager til et trygt læringsrum og kobler undervisningen til deltageres hverdag. Samtidig kan de bidrage til, at deltagerne oplever, at få opbakning til at hænge i og nå deres mål – både fra dig som lærer og fra de andre deltagere.

SÅDAN KAN DU GØRE

Samarbejd med dine kolleger om, at I allerede i forbindelse med FVU-testen støtter deltagerne i at blive klare med hensyn til deres mål med FVU. Sørg for, at der er en god overlevering fra den, der tester, til den, der skal undervise en deltager.

Stil begrænsede krav til forberedelsen og længden af præsentationen, så alle kan være med.

Tydeliggør for deltagerne, at det er en læreproces at forberede og holde et mundtligt oplæg. Det kan derfor også være en del af deltageres individuelle mål at blive bedre til at holde mundtligt oplæg for en gruppe.

Hvis deltagerne har svært ved at begynde, kan du lade præsentationen tage afsæt i en genstand, der symboliserer deres mål. Det kunne fx være et barns matematikbog, et jobopslag eller en manual fra deltagerens arbejde.

Aktivér hele gruppen ved at få de andre deltagere til at notere nøgleord eller spørgsmål undervejs. Eller bed dem lytte med henblik på mundtligt referat eller lignende.

”Nogle kommer med en sårbar baggrund. Hvis der er ældre danskere på holdet, siger jeg: ”Da jeg gik i skole, skulle man sidde stille bagerst i klassen og blev betegnet som dum, hvis man ikke var god til det boglige”. Der er altid nogen af deltagerne, der siger: ”Sådan har jeg siddet!”. Så siger jeg: ”I dag ved vi heldigvis, at det ikke handler om at være dum eller ej. Det dumme, man kan gøre, er at tie stille og ikke få den hjælp, der skal til, for at man kan få en uddannelse på lige fod med andre”.

FVU-lærer

Arbejd med deltageres tilgang til læring

Da mange deltagere kommer med negative erfaringer med at deltage i undervisning, er den individuelle samtale en værdifuld investering af din tid i begyndelsen af deltageres FVU-forløb. Individuelle samtaler kan styrke både fremmøde, fagligt udbytte og gennemførelse. Samtidig giver de dig en viden, som også er et stærkt fundament for undervisningsdifferentiering. Du kan fx tale med dem om deres tidligere undervisnings erfaringer, deres forventninger, foretrukne arbejdsformer og mål.

SÅDAN KAN DU GØRE

Understreg, at din undervisning adskiller sig fra deltageres tidligere erfaringer. Skab tillid til, at undervisningen er tilrettelagt, så voksne lærer mest muligt og får størst mulig nytte af det, de lærer.

Vis dine deltagere, at du har tillid til, at de vil kunne flytte sig fagligt uanset udgangspunkt.

Vis dine deltagere, at du er interesseret i, at de når deres mål.

Spørg om, hvilke arbejdsformer deltagerne gerne vil blive bedre til – fx at arbejde sammen med andre eller at arbejde alene.

Spørg om, hvordan deltagerne har det med at lade andre vide, at der er noget, de ikke forstår – har de det fint med at spørge i plenum, eller foretrækker de snakken på tomandshånd?

Hvis du har store hold, kan du opdele dine deltagere, så halvdelen af holdet fx er i gang med at lave opgaver i hverdagsmatematik i det lokale indkøbscenter, mens du har tid til at holde samtaler med den anden halvdel.

Opstil mål, og kobl dem til FVU

Vejled deltagerne om, hvordan FVU kan bidrage til at realisere et konkret mål.

Når de kortsigtede og langsigtede mål står klart for den enkelte deltager, er det vigtigt at skabe sammenhæng mellem deltagerens mål og de faglige delmål for FVU-forløbet.

SÅDAN KAN DU GØRE

Opstil i samarbejde med deltagerne konkrete og realistiske delmål for faglig progression og tilegnelse af strategier, der kan nås inden for en kortere periode.

.....

Hvis et langsigtet mål for flere fx er at starte på en bestemt erhvervsuddannelse, så tag afsæt i, hvilke matematikfærdigheder der kræves på den pågældende uddannelse, og tydeliggør, hvordan de enkelte elementer på FVU-Matematik er skridt på vejen mod målet.

.....

Invitér gerne en rollemodel, der har nået samme langsigtede mål, til at fortælle, hvad han bruger fra FVU.

.....

Støt deltagerne i at lave en fysisk mappe, som kan hjælpe dem til at huske de lærte strategier, også når de ikke deltager i FVU.

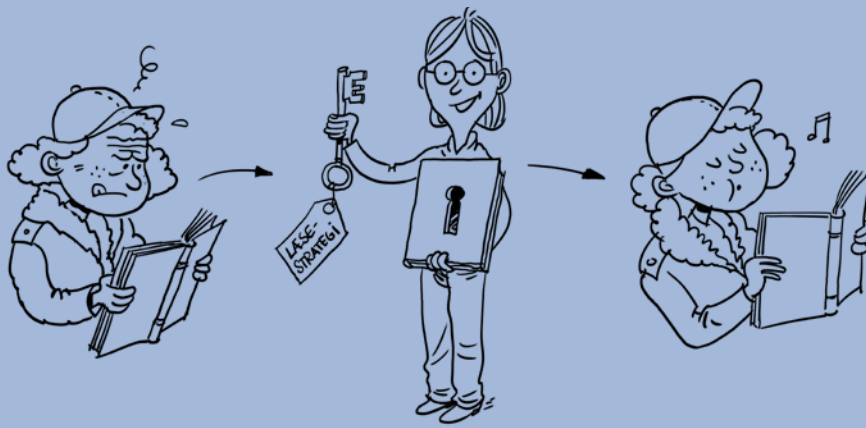
.....

Sæt ord på, at det kræver øvelse, når deltageren skal tilegne sig nye færdigheder, og at det derfor også kan tage tid at nå et langsigtet mål.

.....

Hvis et mål på kort sigt er at kunne læse jobopslag, så forklar hvordan forskellige strategier kan hjælpe til dette.

Brug evaluering og feedback

2

Du kan styrke deltagerens vedholdenhed ved at synliggøre og understøtte progression gennem evaluering og feedback.

Gør progression synlig for deltagerne

Det har stor betydning for deltagerens vedholdenhed, at de oplever, at de bliver bedre. Succesoplevelser styrker deltagerens forventninger til, at de kan klare nye udfordringer og løse bestemte opgaver.

Når deltagerne kan se, at de nærmer sig deres mål, får de en styrket tro på, at det kan betale sig at investere resurser i læreprocessen, og det kan øge deltagerens indsats.

Voksne med svage basale færdigheder kan have svært ved at se egen progression. Derfor er det vigtigt, at du som lærer støtter deltagerne i at se, hvad de har lært, og hvilke færdigheder de nu mestrer.

Progression handler både om konkrete færdigheder og om at blive bedre til at lære. Det kan fx handle om at have lært at have orden i udleveret materiale og noter eller om at have fået større forståelse af egne veje til læring. Det er også væsentligt for deltagerens vedholdenhed, at du støtter dem i at se, hvilken betydning progressionen har for dem, fx hvad der er blevet lettere i deres arbejdsliv.

Sæt spot på indsats og læringsstrategier

Mange voksne på FVU har tidligere fået en oplevelse af at have utilstrækkelige boglige evner. Den slags oplevelser kan være opstået i forbindelse med, at den voksnes indsats i en læreproces ikke har skabt den progression, som blev forventet.

Som lærer kan du styrke deltagerens vedholdenhed ved at gøre det klart, at alle kan blive bedre til at læse, skrive eller regne, hvis de lærer de rette strategier og arbejder længe nok med dem. Du kan støtte deltagerne i at få øje på, at deres måde at gå til en opgave på har betydning for, om de kan løse den.

Når deltagerne fx lykkes med en opgave, så undersøg sammen med dem, *hvorfor* de lykkes, så det bliver tydeligt, at deres strategi og indsats gør en forskel. Dette kan også have den vigtige virkning, at deltagerne opnår tillid til, at de strategier, de lærer, hjælper dem. Det giver en tryghed, når deltagerne ikke længere oplever, at det er lidt tilfældigt, om de kan klare en opgave, men at det hænger sammen med, om de har lært den rette strategi – og når de har det, kan de stole på den.

Når deltagerne har svært ved en opgave, kan du gøre det tydeligt for dem, at årsagen ikke er utilstrækkelige boglige evner, men derimod at de endnu ikke har lært eller øvede i at bruge de rigtige læringsstrategier. Det kan også handle om, at deltagerne mangler succesoplevelser med det faglige arbejde og derfor møder opgaven med en forventning om, at de ikke kan klare den.

Støt udvikling af læringsstrategier

Og så er det naturligvis afgørende, at du støtter deltagerne i at udvikle de læringsstrategier, som de mangler.

Det kan være både overordnede læringsstrategier som fx at balancere koncentreret arbejde og pauser og konkrete faglige strategier som fx at visualisere brøker i forbindelse med brøkgregning.

Idéer til at arbejde med evaluering og feedback

Selvevaluering ift. faglige mål

Opstil centrale læringsmål for undervisningen, og bed med jævne mellemrum dine deltagere evaluere, hvor langt de er.

Når deltagerne jævnligt genbesøger spørgsmålene, bliver progressionen tydelig. Gør det tydeligt, at det er godt at kunne noget med hjælp.

Vær opmærksom på først at evaluere et læringsmål, når deltagerne har haft noget tid til at arbejde med det.

SÅDAN KAN DU GØRE

Gør øvelsen visuel på et ark papir med en målcirkel ud for hvert fagligt område, som du beder deltageren evaluere sig selv i forhold til.

Skab fælles refleksion over progression

Gør det til et fælles ærinde at tale om, hvad deltagerne har lært.

Når deltagerne kan se egen progression, skaber det vigtige succesoplevelser. Men det kræver øvelse at kunne se egne fremskridt og den forskel, undervisningen gør over tid. En god dialog kan styrke troen på, at læring kommer, selvom deltageren ikke flytter sig lige meget alle dage.

Når deltagerne er sammen om at reflektere over deres læring, kan de både inspirere og støtte hinanden.

SÅDAN KAN DU GØRE

I slutningen af undervisningen beder du deltagerne en efter en besvare spørgsmålene: Hvad har jeg lært i dag? Hvorfor har jeg lært det? I kan fx stå i en cirkel.

Hav tålmodighed – øvelsen skal gentages et par gange, før deltagerne har vænnet sig til at svare.

Gennem fælles dialog kan du sikre dig, at deltagerne har en forståelse for, hvad det nytter at kunne finde ordets morfem, eller at vide, hvad der er tæller og nævner i en brøk.

Mød deltagerne med overbevisning om, at læring nok skal komme, selvom det nogle gange er et langt, sejt træk fx at få en strategi ind på ryggraden.

Hvis du har hold, som kun har undervisning en gang om ugen, kan det være en god idé også at starte undervisningen med en fælles refleksion over, hvad der blev lært sidste gang, og hvordan det har været brugt i mellemtiden.

Bemærk progressionen

"I vinter havde jeg et hold, hvor jeg på et tidspunkt stoppede op og sagde til deltagerne: "Har I lagt mærke til, at der nu er gået så og så mange timer, uden at der er nogen, der har haft problemer med det og det?" Det var de ikke opmærksomme på. Det giver dem en rigtig god succesoplevelse, når jeg lige stopper op og siger: "Det kunne I altså ikke, da I kom ind ad døren, men det kan I godt nu".

(FVU-lærer)

Synliggør progression gennem gentagelser

Brug det samme materiale flere gange i undervisningen, og skift mellem opgavetyper eller fokus.

Når et læringsforløb er i gang, kan deltagerne glemme at se bagud – hvor de kom fra – og alene have fokus på, hvor de skal hen. Derved kommer fokus til at være på, hvad de mangler, i stedet for på, hvad de har opnået.

Det er en meget konkret succesoplevelse, når det bliver synligt for deltagerne, hvad de kan nu, som de ikke kunne før.

Det er okay, at deltagerne ikke kan alt i starten – så kan de se et potentiale for progression. Men det er vigtigt, at du er opmærksom på, at de får succesoplevelser fra starten.

SÅDAN KAN DU GØRE

Gentag en opgave i løbet af et forløb. Fx kan samme diktat laves flere gange.

Genbrug materiale, men skift fokus. Samme tekst kan læses igen med en ny strategi. Hvilke forskelle oplever deltagerne?

Sæt fokus på, hvordan strategier skaber progression.

Støt deltagerne i at samle alt deres materiale i en mappe. Opfordr dem til at gennemgå, hvilke faglige områder og strategier I har arbejdet med. Bed dem om at sammenligne deres opgaveløsning med, hvad de kunne, sidst de prøvede samme opgave.

Når du løbende evaluerer deltagernes færdigheder, så gør det med små, målrettede prøver, der har fokus på at evaluere, hvor deltagerne er lige nu i forhold til at tilegne sig nogle specifikke færdigheder, som de har arbejdet med et stykke tid.

Tydeliggør betydningen af øvelse

Hjælp deltagerne med at erfare, at øvelse betaler sig.

Nogle deltagere har fået erfaringer, der har givet dem en negativ opfattelse af deres egne boglige evner. Denne opfattelse kan spænde ben for læring, fordi deltagerne tror, at deres evne snarere end deres indsats bestemmer, hvor langt de kan komme.

Ved at tale med deltagerne om betydningen af øvelse giver du dem en forståelse af, at de selv kan påvirke deres progression, og af, at det tager tid at lære nyt.

SÅDAN KAN DU GØRE

Få deltagerne til at notere i et skema, hvilke undervisningsgange de har arbejdet med en bestemt opgavetype.

Få deltagerne til at reflektere over, hvor meget de øver sig uden for undervisningen – planlagt eller spontant. Har de læst noget? Hvad? Hvor længe? Har de brugt matematikken til at omregne en opskrift, dele en kage mellem kollegaer eller læse en lønseddel? Det kan gøres både mundtligt og skriftligt.

Understreg, at gentagelse er vigtigt for læring, og at det kun er gennem øvelse, at strategierne bliver så rodfæstede, at deltageren kan bruge dem på tværs af sammenhænge.

Sig til deltagerne, at de må være tålmodige med sig selv – læringen skal nok komme.

Peg fremad mod mere læring

Brug de opstillede delmål og din viden om deltagerens tilgang til læring (se s. 10) til at snakke om, hvordan de kan komme videre med deres læringsmål.

Det er vigtigt, at deltagerne får tiltro til, at der altid er en vej til at blive bedre.

Når du beder deltagerne om at evaluere egen læring, er det derfor vigtigt, at det bliver fulgt op af en refleksion over, hvordan de kommer videre.

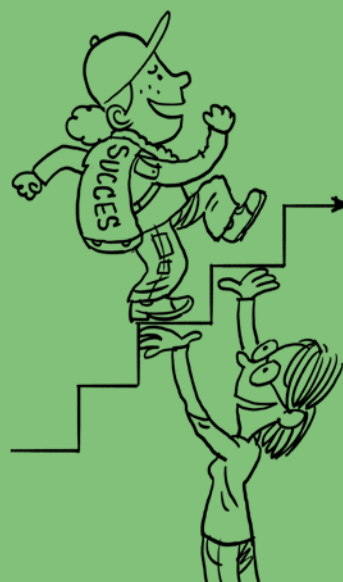
SÅDAN KAN DU GØRE

Lad deltagerne selv komme med bud på, hvordan de kommer videre mod delmålet.

Lad deltagerne dele med hinanden, hvad de synes er svært at lære. Og lad dem være sammen om at tænke i veje videre.

Hav en dialog med den enkelte deltager med afsæt i din vurdering af, hvordan undervisningen og indsatsen skal tilpasses deltagerens aktuelle behov for faglig progression. Er der behov for at træne mere? En alternativ strategi? Har deltageren brug for at kunne spørge om opgaver på tomandshånd i stedet for i plenum? Er det tid til nye mål og nye udfordringer?

Arbejd med undervisnings-differentiering

3

Du kan styrke deltagerens vedholdenhed ved at tilpasse opgaver, arbejdsformer og udfordringer til deres interesser og aktuelle behov.

Gør undervisningen meningsfuld

Når voksne umiddelbart kan se meningen med et læringsforløb, er de mere motiverede for at investere resurser i at lære noget nyt. Denne oplevelse af mening kan styrkes ved at relatere undervisningen til deltagerens interesser og behov for færdigheder.

Som lærer kan du derfor arbejde med at bygge undervisningen op omkring materialer og opgaver, der interesserer deltagerne, og som understøtter, at deltagerne kan se, hvordan de umiddelbart kan omsætte færdighederne i deres dagligdag.

En måde at gøre dette på er at lade deltagerne være med til at bestemme, hvilke materialer og emner de vil arbejde med i undervisningen. Fx vil nogle deltagere have et helt aktuelt behov for at kunne læse et jobopslag og skrive en ansøgning.

Skab sammenhæng i læreproces

Det styrker vedholdenhed, når deltagerne oplever, at deres arbejde med færdigheder over tid bliver en sammenhængende proces. Det kan du understøtte ved at tale med deltagerne om, hvordan de tidligere har arbejdet med deres færdigheder, og hvordan de arbejder med dem uden for undervisningen. Brug samtalerne til at give deltagerne opgaver, der tager fat, hvor de sidst slap. Og byg på deltagerens erfaringer med, hvilke arbejdsformer der har vist sig at virke godt for dem.

Giv deltagerne succes

Vedholdenhed styrkes gennem succesoplevelser. Som lærer kan du bruge undervisningsdifferentiering til at sikre, at deltagerne får mange små succeser i starten

af forløbet. Og så er fundamentet lagt for at stille lidt større udfordringer og derved vise, at du ser, at deltageren gør fremskridt. Husk, at deltagerne kan have brug for støtte til at se deres progression og til at se, at det er deres indsats, der bringer dem fremad.

Når du differentierer din undervisning, er det sikkert helt naturligt for dig at bruge både den indledende og den løbende test og iagttagelse af deltagerens færdigheder til at differentiere opgavetyper og sværhedsgrad. Men også andre forhold har betydning.

Differentier efter forventning og strategi

Et andet forhold, du kan være opmærksom på, når du differentierer undervisningen, er deltagerens forventning om at kunne løse opgaven.

En deltager, der har høje forventninger om at kunne klare en opgave, er parat til større udfordringer end en deltager med lave forventninger til opgaveløsningen – også selvom de har samme færdighedsniveau. På samme måde har deltagerens kompetence til at kunne strukturere arbejdet med opgaven og anvende lærte faglige strategier stor betydning for, hvilke udfordringer der giver succesoplevelser.

Differentier med forskellig støtte

Endelig kan du være opmærksom på, at den samme opgave kan skabe udfordringer på forskellige niveauer afhængigt af støtten til at løse den.

Støtten er både din vejledning, hjælpemidler, andre deltagere og tiden til at arbejde med opgaven. Det er vigtigt, at du gør det klart for deltagerne, at det ikke er snyd at bruge hjælpemidler, men en god strategi.

Idéer til at arbejde med undervisningsdifferentiering

Differentiér udfordringer i fælles opgave

”Tøm billedet” er en øvelse med mange variationsmuligheder.

Et billede skal tømmes for ord. Deltagerne siger på skift, hvilke ord de ser i billedet, og hvert ord skrives ned. Ordene opdeles i kategorier for på sigt at kunne give deltagerne hjælp til at skabe sætninger med ordene. Det kan fx være ordklasser, men det kan også være stemninger eller følelser med henblik på at åbne op for en snak om tolkningen af billedet. Nogle deltagere kan udfordres ved at skulle finde synonymmer til de fundne ord. Derefter laver deltagerne sætninger med ordene – og måske en lille historie.

Du kan hjælpe deltagerne med at få positive forventninger til at kunne skrive ordene ud fra billedet, hvis du lader dem starte med at sige ord, før de skrives. Giv dem lov at bruge deres fantasi og på den måde få succes med at bidrage i undervisningen.

IDÉER TIL ØVELSEN

Giv deltagerne mulighed for at præge øvelsen, ved at de selv tager et billede med.

.....

Du kan veksle mellem, om deltagerne skal arbejde med øvelsen i plenum, i grupper eller alene. Du kan også give deltagerne mulighed for selv at vælge mellem forskellige arbejdsformer.

.....

Giv deltagerne forskellige 'udfordringer' at løse opgaven efter: Differentieres opgaven efter, hvor mange sætninger man laver? Eller efter, hvor komplicerede sætninger deltagerne laver?

.....

Du kan vælge at starte øvelsen med at give deltagerne bestemte kategorier til at 'tømme ord' efter, eller du kan vælge, at I skal starte med, at alt er frit. Forskellige grupper af deltagere foretrækker forskellige fremgangsmåder.

Gør matematikken til hverdag

Brug matematikken i hverdagssituationer, og støt deltagerne i at se, at de bruger matematik til daglig – de kan godt.

Nogle deltagere har dårlige erfaringer med matematik og har lave forventninger til at kunne løse en opgave, så snart de ser tal og tegn på et papir.

En måde at arbejde med dette på er at flytte matematikundervisningen væk fra papiret. Praktiske opgaver med matematik kan skabe nye positive erfaringer med at arbejde med matematik, og det vil styrke deltagerens forventninger til at kunne arbejde med tal og tegn på papir.

SÅDAN KAN DU GØRE

Du kan bage en kage sammen med deltagerne, hvor I kan tale om måleenheder og metoder til ændring af mængder.

Lav en kageordning, og lav et miniinterview med den, der har kage med. Spørg om fremgangsmåden og om, hvorvidt opskriften er ændret i forhold til originalen ved hjælp af matematik. Når kagen skal deles, kan matematikken komme på arbejde, og du har lejlighed til at sætte begreber på dét, som deltagerne måske "bare gør".

Bed deltagerne tage et problem med fra deres hverdag – det kunne fx være en elregning, der skal læses, eller en opmåling af stuen med henblik på at kunne beregne, hvor meget maling der skal bruges.

Differentier støtte til samme opgave

"Når kursisterne skal i gang med en beretning, giver jeg dem et lille hæfte med fire forskellige skabeloner for en beretning. Nogle kursister har brug for meget støtte i form af billeder, der illustrerer, hvad de skal have med, mens andre måske slet ikke har brug for en skabelon, men bare skriver løs. Jeg kan komme med en anbefaling med hensyn til, hvilket niveau der passer til dem, men de vælger selv. Det er vigtigt, at de selv har et valg, så de ikke bliver fastlåst i at være en af dem, der skal have en skabelon med billeder".

FVU-lærer

Brug hjælpemidler

Differentiér udfordringer ved at lære deltagerne at bruge forskellige former for hjælpemidler, og variér brugen af dem.

A close-up photograph of a woman with brown hair tied back, wearing green-rimmed glasses and a dark turtleneck sweater. She is looking down and to the left with a slight smile, holding a purple folder or document. The background is blurred, showing what appears to be a classroom or office setting.

Sådan synliggør Mette kursisters læring

Lærer Mette Faber synliggør hele tiden, hvad kursisterne lærer lige nu. Ved at bruge et materiale, som Mette selv har udviklet, kan kursisterne se, hvor langt de er fra målet med undervisningen, og følge deres egen progression. Vi besøgte hende en dag på VUC Lyngby til en snak om, hvordan hun bruger materialet i sin undervisning.

Stemningen er hyggelig og afslappet i lokalet på VUC Lyngby, hvor tolv voksne er mødt op for at blive bedre til at læse og skrive ved at deltage i FVU-Læsning, trin 1 eller 2. Lærer Mette Faber har med projektoren forstørret dagens tekst på tavlen. Den handler om straffeattester.

Fokus på strategier

Mette indleder timen med at drøfte tekstens indhold med kursisterne. Svære ord bliver delt op i mindre orddele. Derefter skiftes kursisterne to og to til at læse teksten for hinanden og besvarer sammen en række spørgsmål. Så spørger Mette ud i rummet: "Hvem vil fortælle, hvad de har svaret?". To kursister melder sig og skriver svaret på et whiteboard. Mette spørger: "Hvordan fandt I ud af det? Hvor kiggede I henne?"

For Mette handler det om at få kursisterne til at forstå, at konkrete strategier kan hjælpe dem til at lære, og at der er et mål med at træne forskellige færdigheder.

"Hver gang vi laver noget, er jeg meget opmærksom på at sige: "Lige i øjeblikket er vi i gang med at træne læsestrategi, så derfor skal I ikke bare læse det hele.

Derfor skal I gøre sådan og sådan". De skal ikke gøre, som de plejer – vi gør det for at træne en bestemt færdighed," fortæller hun.

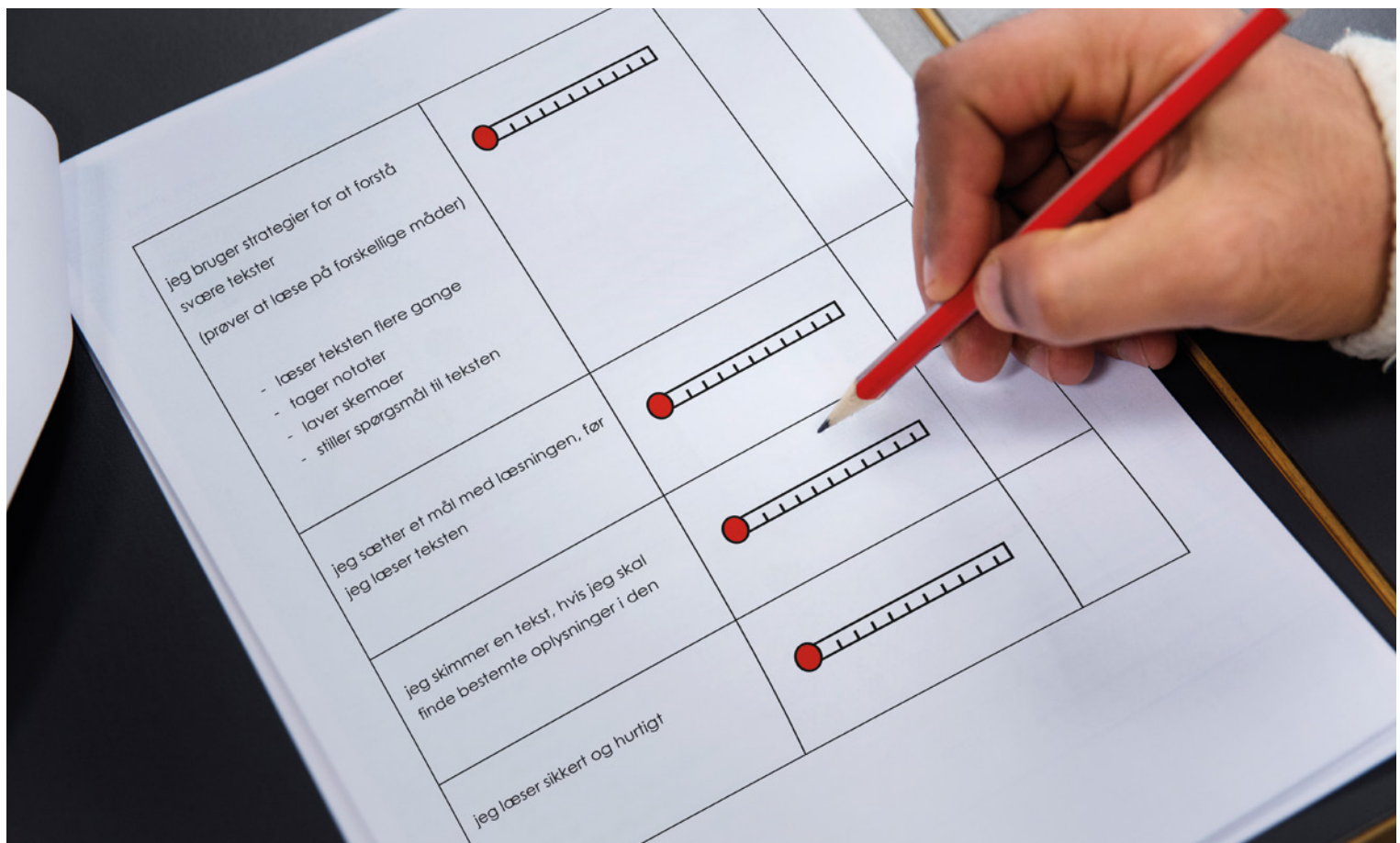
Synlig progression mod kendte mål

Målet skal være synligt for kursisterne, så de hele tiden kan se, hvor langt de er kommet, og at de har gjort fremskridt. Derfor har Mette udarbejdet sit eget evalueringmateriale: et hæfte, der hedder "Hvad skal jeg kunne?" med underspørgsmålene "Hvor langt er jeg nået? Hvad skal jeg gøre nu?".

Materialet kommer jævnligt i brug for at synliggøre kursisternes progression i undervisningen i forhold til både læsefærdigheder og læringsstrategier. I materialet kan kursisterne fx vurdere, om de, når de læser, kan bruge strategier som at aktivere deres forforståelse og at skimme en tekst for at finde de oplysninger, de har brug for.

Hvilke strategier bruger du?

På de enkelte sider understøttes budskaberne af tegnninger og let forståelig tekst, der gør kursisterne i stand til – alene eller sammen med læreren – at evaluere, hvor

langt de er nået i forhold til at kunne læse og skrive. For hver opgave er der et termometer, kursisten skal udfylde for at vise, hvor langt hun selv vurderer, hun er fra målet. For eksempel er der under temaet "Læseforståelse" en sætning, der lyder: "Jeg sætter mig et mål for læsningen, før jeg læser teksten." Til højre er der en kolonne, hvor kursisten skal besvare spørgsmålet "Hvordan kommer jeg videre?".

I materialet skal kursisterne blandt andet angive, om de kan skrive en huskeseddel, sende en SMS eller bruge en kalender.

En af kursisterne sidder med materialet i pausen. Det er tydeligt, at han har lært at bruge materialet, for han skraverer hurtigt termometrene på siden om læsestrategier.

Materialet hjælper altså kursisterne til at få overblik over undervisningens mål for både færdigheder og strategier og til at se, hvor langt de er nået. Og samtidig giver det Mette et godt afsæt for at differentiere undervisningen i forhold til den enkelte kursists behov.

Hvorfor har du lavet dit eget undervisningsmateriale, og hvad får du ud af at bruge det i din undervisning?

"Vi havde FVU-Start, hvor vi skulle vurdere, om deltagerne var klar til at rykke op til trin 1. I den forbindelse havde jeg behov for et materiale, der også kunne bruges didaktisk i undervisningen, så jeg kunne se, hvor langt de var kommet".

"Jeg bruger også materialet, for at kursisterne selv kan se målet med undervisningen, og hvad de skal kunne. Når de bruger materialet, får de jo tanken "jo, jeg er blevet bedre". Det viser dem, at de rykker sig. Så det er også lavet for at give kursisterne et overblik over, hvad de skal lære, og hvor langt de er nået".

Sidst, men ikke mindst gør materialet det mere tydeligt for Mette, hvad der er nødvendigt at fokusere på for den enkelte kursist:

"Man kan slet ikke nå alt det, man skal nå på hvert trin, så jeg er nødt til at vælge. Det er noget af det, jeg har haft svært ved som lærer. Nu tænker jeg mere: "Jeg når det, jeg når", og så vælger jeg de opgaver, der giver mening at bruge lige nu for den enkelte kursist".

Inspireret?

På side 12 kan du læse mere om, hvordan du kan arbejde målrettet med evaluering og feedback i din undervisning.

5 gode råd til hvordan I kommer i gang

Når du som lærer arbejder med vedholdenhed, kan det samtidig være en genvej til hurtigere progression, mere engagerede deltagere og mindre frafald. Dit arbejde med at styrke vedholdenhed understøtter således arbejdet med de faglige mål. Samtidig er arbejdet med vedholdenhed vigtigt, for at dine deltagere når deres mål på lang sigt. Her får du og dine kollegaer 5 gode råd til at komme i gang:

1 Arbejd sammen

Forskning viser, at det er lettere at udvikle sin praksis sammen med andre.

Diskutér derfor i fællesskab idéerne med fokus på at tilpasse dem til de konkrete hold (med hensyn til niveau og sammensætning på holdet) og hver jeres præferencer som lærer. Afprøv derefter forskellige idéer på forskellige hold, del løbende jeres erfaringer fra afprøvelse, og giv hinanden sparring på de udfordringer, I møder undervejs. Måske får I efter noget tid lyst til selv at udvikle nye idéer til arbejdet med vedholdenhed.

2 Vælg de bedste idéer

Rammerne for FVU-undervisningen og indholdet på hhv. FVU-Start, FVU-Læsning og FVU-Matematik og de enkelte trin varierer selvsagt. På samme måde vil I hver især have forskellige behov for at udvikle jeres praksis. Tag udgangspunkt i de idéer, I finder mest inspirerende, og som umiddelbart kan bidrage til udvikling af jeres praksis.

3 Start i det små

Start arbejdet med vedholdenhed efter princippet lidt, men godt. Små, nye tiltag vil kunne styrke deltagernes vedholdenhed – I skal ikke ændre hele jeres undervisningspraksis, for at det gør en forskel. Hvis I fx vil arbejde med at synliggøre målene med FVU, så vælg to enkle tiltag, som er lette at huske, og som I arbejder

systematisk med et stykke tid. Start fx hver undervisningsgang med at gøre formålet med dagens undervisning klart. Afslut undervisningen med at lade deltagerne sætte ord på, hvad de har lært, og hvad de kan bruge det til.

4 Giv sparring

Aftal med en kollega, at I bruger hinanden som sparringspartnere i arbejdet med vedholdenhed. En idé kan være, at I observerer hinandens undervisning og bruger det som afsæt for sparring. En anden idé er, at nye lærere bruger mere erfarne kollegaer til at få konkret inspiration til at få idéer til at virke i praksis.

Det er vigtigt, at der er klare rammer for observation og sparring. Hvis I vil arbejde med kollegial undervisningsobservation og sparring, bør I derfor opsøge viden om, hvordan I skaber gode rammer for det.

5 Vær tålmodige

Det tager tid, inden deltagerne er blevet fortrolige med et nyt element i undervisningen. Det kan også tage tid, før en idé har fundet sin rette form, så den giver et udbytte for deltagerne og virker for den enkelte lærer.

Vent gerne med at afprøve nye tiltag, til I har arbejdet med det første tiltag et stykke tid og evt. integreret det i undervisningen.

Indstik

INTRODUKTION

Sådan kan I starte arbejdet med vedholdenhed

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

Fælles dialog om vedholdenhed

Sæt individuelle mål

Brug evaluering og feedback

Arbejd med undervisnings-differentiering

Sådan kan I starte arbejdet med **vedholdenhed**

Her finder I forslag til, hvordan I kan komme videre med at arbejde med vedholdenhed. Start med en fælles dialog om vedholdenhed, og gå derefter i dybden med de tre områder et ad gangen: individuelle mål, evaluering & feedback og undervisningsdifferentiering. Hvis I kun er få FVU-lærere på det samme daglige arbejdssted, så undersøg gerne mulighederne for at arbejde sammen med kollegaer fra andre afdelinger eller udbydere.

TRIN 1

FÆLLES DIALOG BAGSIDEN AF DETTE ARK

Drøft på et fælles møde, hvordan I kan arbejde videre med deltageres vedholdenhed på FVU i en travl hverdag. Husk, at I sikkert allerede gør meget, som styrker vedholdenhed, og at enkelte nye tiltag kan gøre en forskel.

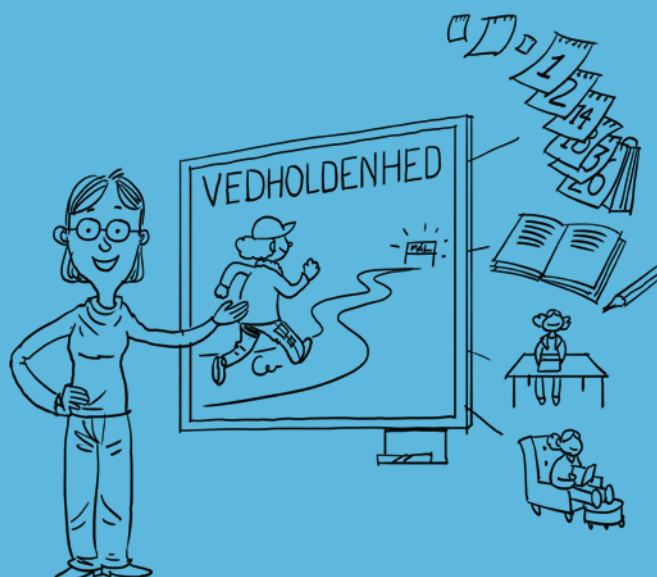
- Aftal, at I på et fælles møde afsætter tid til at tale om vedholdenhed.
- Aftal, at alle læser kataloget inden mødet. I kan overveje, om én også skal læse EVA's litteraturstudie om vedholdenhed og tage denne baggrundsviden med til de andre.
- Brug spørgsmålene på den anden side af dette ark som afsæt for en fælles dialog.
- Aftal, hvordan I arbejder videre med de tre områder. Er I mange, kan I dele jer i par eller mindre grupper, som har lyst til at arbejde videre med et af de tre områder.
- Er I mange FVU-lærere, så aftal, hvornår og hvordan I deler idéer og erfaringer på tværs af par/grupper.

TRIN 2

DIALOG I PAR ELLER MINDRE GRUPPER MED FOKUS PÅ ET OMRÅDE INDSTIK 1, 2 OG 3

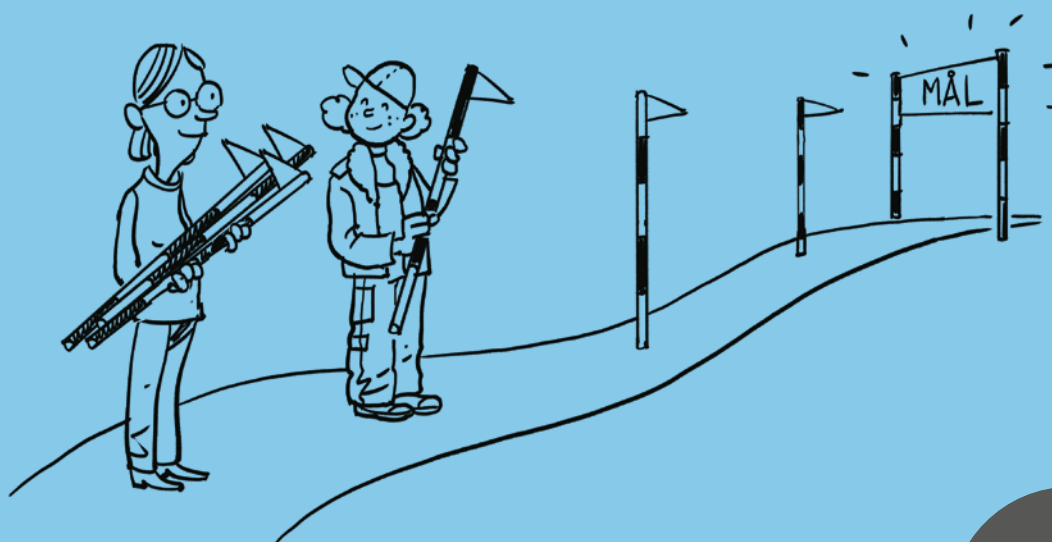
- Udvælg enten individuelle mål, evaluering & feedback eller undervisningsdifferentiering som det område, I sætter fokus på (indstik 1, 2 og 3).
- Aftal en dag, hvor I kan sætte jer uforstyrret sammen i en times tid og arbejde med refleksionsspørgsmålene inden for jeres område (indstik 1, 2 eller 3).
- Før I mødes, læser alle katalogets præsentation af området og idéer til at arbejde med det og overvejer spørgsmålene på det relevante indstik.
- Når I mødes, så lad dialogen tage afsæt i refleksionsspørgsmålene inden for jeres område.
- Aftal, hvornår I mødes igen, og hvordan I løbende giver hinanden inspiration og sparring (fx gennem observation af undervisning og sparring på udvikling af idéer).
- Når I mødes igen, så del jeres erfaringer med udvikling og afprøvning af tiltag i undervisningen, som kan styrke vedholdenhed. Hvad har været svært? Hvad er lykkedes? Når I søger inspiration til de udfordringer, I har mødt, så spørg gerne jeres kollegaer meget konkret, fx: "Når jeg spørger mine deltagere, hvad de har lært i dag, bliver de tomme i blikket. Hvordan får du dem til at sætte ord på deres læring?"

Fælles dialog om vedholdenhed

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvordan vil I gerne arbejde videre med at styrke deltagerens vedholdenhed hos jer? Hvad er jeres mål?
- Er der idéer i kataloget, som I hver især har særlig lyst til at arbejde videre med?
- Hvordan kan I tilpasse idéerne til jeres undervisning og jeres deltagere?
- Hvad skal der til, for at I – i en travl hverdag – arbejder videre med tiltag, der kan styrke vedholdenhed?
- Drøft, hvordan I kan arbejde med de fem gode råd (læs mere s. 22):
 - 1 Arbejd sammen
 - 2 Vælg de bedste idéer
 - 3 Start i det små
 - 4 Giv sparring
 - 5 Vær tålmodige

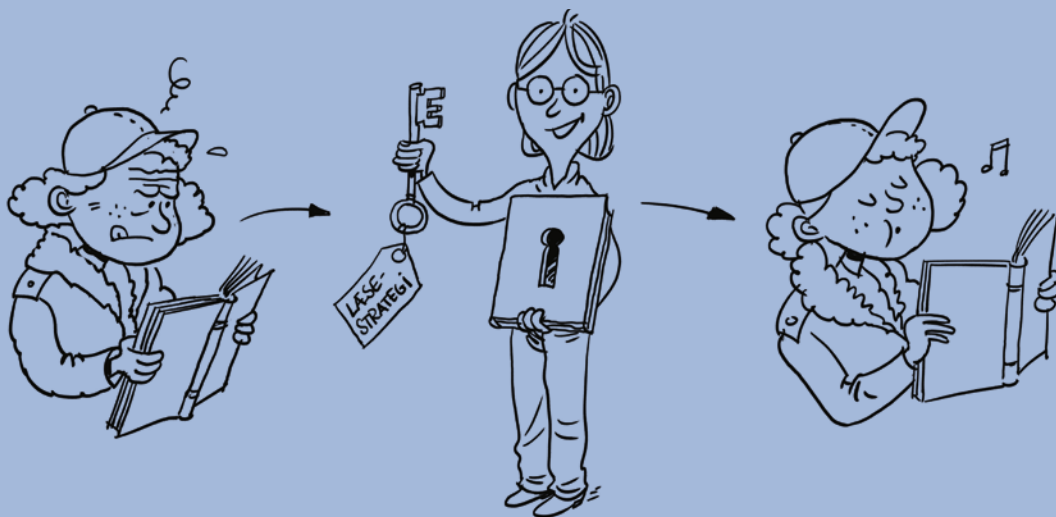
Sæt individuelle mål

1

REFLEKSIONSPØRGMÅL

- Beskriv, hvordan I hver især arbejder med at få viden om deltageres individuelle mål i undervisningen i dag. Hvad er svært? Hvornår lykkes det?
- Har I erfaringer med at kortlægge både kortsigtede og mere langsigtede mål?
- Hvad får I ud af at tage afsæt i deltageres individuelle mål?
- Har I erfaringer med at skabe sammenhæng mellem et konkret mål (fx at blive bedre til at læse beskeder på ForældreIntra) og det faglige indhold på FVU (fx at du skal lære om morfemer, fordi det hjælper dig til at læse lange ord)?
- Har I erfaringer med at få indsigt i deltageres tilgang til læring?
- Hvilke idéer fra kataloget har I hver især særlig lyst til at arbejde videre med?
- Hvordan vil I helt konkret komme i gang med at afprøve et nyt tiltag mandag morgen?

Brug evaluering og feedback

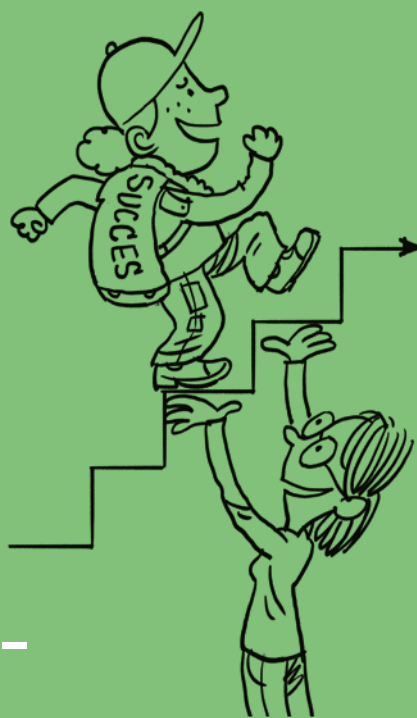
2

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Beskriv, hvordan I hver især løbende arbejder på forskellige måder med at synliggøre deltageres progression i undervisningen. Hvad er svært? Hvornår lykkes det?
- Beskriv, hvordan I hver især arbejder med at have en dialog med deltagerne om, hvordan de kan lære mere. Hvad er svært? Hvornår lykkes det?
- Har I erfaringer med at arbejde med at synliggøre betydningen af læringsstrategier?
- Har I erfaringer med at arbejde med deltageres forståelse af deres egen boglige evne?
- Hvilke idéer fra kataloget har I hver især særlig lyst til at arbejde videre med?
- Hvordan vil I helt konkret komme i gang med at afprøve et nyt tiltag mandag morgen?

Arbejd med undervisnings- differentiering

3

REFLEKSIONSPØRGSMÅL

- Beskriv, hvordan I hver især arbejder med at tilpasse opgaver efter deltagernes aktuelle læringsbehov. Hvad er svært? Hvornår lykkes det?
- Beskriv, hvordan I hver især arbejder med at differentiere opgaver ved at give forskellig grad af støtte. Hvad er svært? Hvornår lykkes det?
- Har I erfaringer med at differentiere undervisningen ud fra deltagernes interesser?
- Har I erfaringer med at differentiere ift. deltagernes egne forventninger til at kunne klare bestemte opgaver i undervisningen?
- Har I erfaringer med at differentiere ift. deltagernes præferencer for arbejds- og undervisningsformer?
- Hvilke idéer fra kataloget har I hver især særlig lyst til at arbejde videre med?
- Hvordan vil I helt konkret komme i gang med at afprøve et nyt tiltag mandag morgen?

Grundlaget for kataloget

Dette katalog bygger på et litteraturstudie om forskning om voksnes vedholdenhed. Litteraturstudiet har fokuseret på nyere studier af forhold med betydning for voksnes vedholdenhed i forbindelse med tilegnelsen af basale færdigheder. Det betyder, at litteraturstudiet ikke er udtømmende med hensyn til hele den litteratur, der er på området. Vi har ikke fundet dansk eller nordisk litteratur om voksnes vedholdenhed i forbindelse med tilegnelsen af basale færdigheder. Litteraturstudiet bygger derfor hovedsagelig på studier i en amerikansk og – i færre tilfælde – britisk kontekst.

Kataloget er udarbejdet med sparring fra FVU-lærere (både lærere, der underviser på FVU-Læsning, og lærere, der underviser på FVU-Matematik) og to eksperter: adjunkt Martin Hauerberg Olsen, der underviser på FVU-læselæruddannelsen på UCC, og lektor Kristina Mariager-Anderson fra Aarhus Universitet, der forsker i udvikling af læreres praksis. Ansvar for den endelige udformning af idéer og tekst er dog alene EVA's.

Kilder:

Comings, J.P. 2007: *Persistence: Helping Adult Education Students Reach Their Goals*. Boston: National Center for the Study of Adult Learning and Literacy

EVA 2016: *Vedholdenhed hos voksne med svage basale færdigheder – et litteraturstudie*

EVA 2012: *Evaluering af forberedende voksenundervisning*

Læs mere om vedholdenhed på
eva.dk/vedholdenhed.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser – trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.

Styrk voksnes vedholdenhed

– Inspiration til lærere

© 2017 Danmarks Evalueringsinstitut

Design

BGRAPHIC

Foto og illustrationer

Jakob Carlsen

Thomas Søndergaard (modelfotos)

Dan Knudsen (illustrationer)

Tryk

Rosendahls

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Bestilles hos:

Alle boghandlere

40,- kr. inkl. moms

ISBN: 978-87-7182-009-6

